

EKONOMICKÁ INFORMÁCIA O TERITÓRIU

Bahrajnské kráľovstvo

[Všeobecné informácie o krajine](#)

I. ZÁKLADNÉ EKONOMICKÉ INFORMÁCIE

a) Základná charakteristika hospodárstva

Analýza a predpoklad vývoja hospodárstva:

Bahrajn je krajinou s otvorenou ekonomikou a pomerne liberálnym obchodným prostredím a zrozumiteľnou obchodnou legislatívou. V dôsledku prebiehajúcich udalostí „arabskej jari“, však jeho ekonomika utrpela nezvratné straty. Bankovníctvo je dôležitou súčasťou bahrajnskej ekonomiky, nakoľko sa krajina snaží byť celosvetovým finančným centrom islamského bankovníctva (veľkým konkurentom je Malajzia). Bahrajnská ekonomika je do značnej miery závislá na Saudskej Arábii, odkiaľ dováža ropu do miestnej rafinérie (cca. 220 tis. barelov denne, z toho 150 tis. je zo spoločného náleziska Abu Safa). Vývoz vlastnej ropy je už minimálny, vyvážajú sa produkty z miestnej rafinérie. Výrazný ekonomický rast v rokoch 2005 – 2008 v priemernej výške 7,3% ročne bol prerušený svetovou finančnou a následne i hospodárskou krízou, ktorá Bahrajn postihla v roku 2009 a obdobne ako v ostatných krajinách GCC spomalila jeho hospodársky rast na 3,1%. V roku 2010 nastalo malé oživenie, no veľa štátnych a súkromných investičných projektov zostalo ďalej pozastavených. HDP vzrástlo v roku 2010 o 4,1%. V roku 2011 sa výrazné zlepšenie ekonomiky neuskutočnilo, a to vzhľadom k udalostiam „arabskej jari“, ktoré postihli Bahrajn v plnej miere v prvej polovici roka a ochromili ekonomiku Bahrajnu na skoro 5 mesiacov. Najprv masové demonštrácie, strety s políciou a následný vstup armády krajín GCC, zavedenie výnimočného stavu odradili ako turistov tak i investorov. S ohľadom na nestabilnú politickú situáciu vláda pokračuje v politike zvyšovania výdajov rozpočtu i za cenu zadlžovania. V súvislosti s mimoriadnymi výdajmi sa dá očakávať pomoc zo strany Saudskej Arábie (zvýšenie dodávok ropy). Oživeniu ekonomiky by mala mimo iného napomôcť aj výhodná pôžička od krajín GCC vo výške 10 mld. USD, ktorá je určená na investície v bezpečnostnej a sociálnej oblasti. Predpokladá sa, že rast HDP za rok 2011 bude 1,5%. Rozpočet na rok 2012 bude pravdepodobne najvyšší v histórii.

Pripravované projekty a investície:

V roku 2012 sa očakáva oživenie stavebného i realitného sektoru, hlavne v súvislosti s plánovaným projektom prepojenia železničnej siete (železničný most z KSA súbežný s „King Fahad Causeway“ a železničný a diaľničný most o dĺžke 40 km z Bahrajnu do Kataru s nákladmi 4 mld. USD), plánom rekonštrukcie dopravného riešenia hlavného mesta (nové diaľnice, mimoúrovňové križovatky a tzv. „Integrated Transport System“ spočívajúci v zavedení hromadnej koľajnicovej dopravy nadväzujúcej na panarabskú železniciu s celkovými nákladmi 1 mld. USD), výstavba polytechnického univerzitného komplexu a zahájením rady priemyselných projektov (rozšírenie rafinérie, železiarne, ropovodu, rekonštrukcia energetickej siete). Predpokladá sa i ďalší rozvoj turistiky, ktorý je spojený s výstavbou nových hotelov, rezidenčných štvrtí a rozšírenie medzinárodného letiska. Pokračovať by mal aj projekt výstavby 45 tis. bytových jednotiek pre sociálne slabšie obyvateľstvo.

Makroekonomické a finančné ukazovatele:

Bahrajnské štatistiky sú ťažko dostupné. Zverejňovanie fiškálnych výsledkov sa deje s ročným oneskorením. Z tohto dôvodu sú zatiaľ známe iba neoficiálne výsledky za rozpočtový rok 2011. Predpokladá sa, že príjmy budú vo výške 5,8 mld. USD a výdavky sa budú pohybovať vo výške 8 mld. USD. Deficit štátneho rozpočtu by mal dosiahnuť hranicu 2,2 mld. USD. Výška príjmov štátneho rozpočtu kolíše podľa vývoja svetových cien ropy a ropných produktov.

Vývoj HDP za posledných 5 rokov (v mld. USD)

Rok	2006	2007	2008	2009	2010
HDP	15,8	18,4	21,1	19,6	29,7

Zdroj: Central Bank of Bahrain

Vývoj štátneho rozpočtu za posledných 5 rokov (v mil. BHD, 1BHD=2,65 USD)

Rok	2006	2007	2008	2009	2010
Príjmy	1840	2036	2677	1708	2175
Výdaje	1698	1994	2235	2361	2949
Saldo	142	42	372	-725	-774

Zdroj: Central Bank of Bahrain

Vývoj platobnej bilancie (v mil. BHD, 1BHD=2,65 USD)

Rok	2006	2007	2008	2009	2010
Saldo bežného účtu	822,5	1092,9	846,6	210,6	289,5
Saldo kapitálového a finančného účtu	-826,7	-1096,6	-837,2	-185,9	-329,8
Devízové rezervy	1057,2	1590,6	1482,9	1431,7	1913,8

Zdroj: Central Bank of Bahrain

HDP celkom v PPP (2010):

\$29,71 mld. USD

Štruktúra HDP v %:

Finančný sektor, obchod a služby sa podieľajú na tvorbe HDP 41,5%. Ťažba ropy, zemného plynu, petrochemická výroba a priemyselná výroba sa podieľajú 58%. Poľnohospodárstvo sa podieľa na HDP len 0,5%

HDP na obyvateľa (MMF):

40 000 USD

Verejný dlh krajiny (2010): 30 %

Inflácia (2011-November): 4 %

Lokálna mena a výmenný kurz:

Dlhodobý je udržiavaný výmenný kurz k americkému doláru v pomere 1 USD = 0,3768 BHD (bahrajnský dinár)

Stimulačné opatrenia na zmiernenie negatívnych dôsledkov krízy:

Svetová finančná a ekonomická kríza zasiahla Bahrajn vo veľkej miere v roku 2009. Dlhodobými trendmi je liberalizácia a postupná privatizácia ekonomiky a silná podpora ďalšej integrácie v rámci spolupráce GCC (obchodné príležitosti pre regionálne orientované bahrajnské firmy).

Nezamestnanosť a chudoba:

Údaje sú prakticky nedostupné, miestne zdroje uvádzajú nezamestnanosť cca 3,5%.

Nákladovosť pracovnej sily:

Túto hodnotu nie je možné v Bahrajne určiť vzhľadom na to, že krajina je z veľkej časti založená na zahraničnej pracovnej sile, pričom však prakticky každá pracovná zmluva je špecifická.

b) Hlavné odvetvia hospodárstva

Charakteristika hospodárstva:

Základom hospodárstva krajiny je bankovníctvo, ďalej ťažba ropy a zemného plynu, výroba hliníka, spracovanie železnej rudy a výroba petrochemických produktov.

Bankový sektor:

Bankovníctvo je v súčasnosti jedným zo základných pilierov bahrajnskej ekonomiky (25%HDP). Na ostrove sa nachádza veľké množstvo medzinárodne pôsobiacich bánk a niekoľko finančných inštitúcií a spoločností pre jeho výhodnú polohu, infraštruktúru, daňové a regulačné prostredie a tradíciu.

Priemysel, ropa a plyn:

Hlavnými priemyselnými odbormi sú ťažba ropy a zemného plynu. Podľa štatistiky Bahrain National Oil & Gas Authority, Bahrajn v roku 2010 vyťažil cca 182 tis. barelov surovej ropy, z čoho činí 32 tis. barelov denne z ropného poľa Awali a 150 tis. z ropného poľa Abu Safa na pobreží Saudskej Arábie (spoločné nálezisko). Podľa bahrajnských štatistík ďalej vyrobil cca 272 tis. barelov denne rafinovanej ropy. Vzhľadom k malej vyťaženosti náleziska Awali, uzavrela vláda dohodu so spoločnosťou Occidental Petroleum na rehabilitáciu tohto náleziska a zvýšenie jeho vyťaženosti na 100 tisíc barelov denne pomocou využitia nových technológií. V pláne je ďalej rozšírenie kapacity existujúcej rafinérie z 267 na 400 – 500 tis. barelov denne (s nákladmi vo výške 6 mld. USD) a súvisiaci projekt rozšírenia kapacity existujúceho ropovodu zo Saudskej Arábie na 350 tis. b/d (projekt vo výške 350 mld. USD má realizovať a financovať Saudi Aramco). Ťažba zemného plynu dosiahla v roku 2010 556,644 mil. kubických stôp. Všetok plyn sa spotrebovávajú v mieste ako palivo pre výrobu elektrickej energie. Ďalšími nosnými priemyselnými odbormi sú výroba hliníka, ktorá v roku 2010 činila 848 tis. ton (jeden z najväčších závodov na svete) a prevádzka na peletizáciu železnej rudy (Arab Iron and Steel Company) s kapacitou 6 mil. ton ročne. United Steel Co. (spoločný podnik bahrajnskej Gulf United Steel Holding co. a japonskej Yamato Kogyo Co.) plánuje výstavbu integrovaného oceliarskeho komplexu s vysokými pecami a valcovňou s kapacitou 1 mil. ton ocele ročne s nákladmi 1,2 mld. USD. Petrochemická výroba je zameraná na výrobu amoniaku, metanolu a sulfátov (priemyselný komplex v Sitre s účasťou saudskej štátnej firmy SABIC). V roku 2010 táto výroba činila 1,4 mil. ton.

Stavebníctvo:

Dopad svetovej realitnej a finančnej krízy v roku 2009 vyústil v Bahrajne do pozastavenia rady štátnych a aj súkromných stavebných projektov. V roku 2011 vplyvom udalostí "arabskej jari", ktoré ešte viac odradili investorov a spôsobili dočasné zníženie ratingu krajiny, stagnácia stavebníctva pokračovala.

Poľnohospodárstvo:

Vzhľadom k malej rozlohe ostrova a púštnym podmienkam je poľnohospodárska výroba značne obmedzená. Obrába sa necelých tisíc hektárov hlavne pre pestovanie rôznych druhov zeleniny. Rybárstvo bolo pred časom negatívne zasiahnuté znečistením Perzského zálivu, avšak postupne sa opäť rozvíja vďaka reštriktívnej štátnej politike (zákaz rybolovu v dobe množenia rýb). Podiel poľnohospodárstva sa (vrátane rybárstva) na tvorbe HDP neustále znižuje a činí menej než 1%.

Služby:

Služby sú najrozsiahljším sektorom bahrajnskej ekonomiky. Ich podiel na HDP činí cca 50%. Najvýznamnejšie medzi nimi sú finančné služby (banky, poisťovne), ktoré sa podieľajú na tvorbe HDP 20%, ďalej doprava a telekomunikácie (7%), obchod a služby cestovného ruchu (7%). Väčšina návštevníkov je z KSA, pretože tu využívajú liberálnejší život. Práve pre svoju rozvinutú infraštruktúru a finančné služby sa stal Bahrajn tiež sídlom rady medzinárodných

firiem s pôsobením v oblasti GCC. Bahrajn je spolu s Malajziou hlavným svetovým centrom islamského bankovníctva. Bahrajn má zdravotníctvo na vysokej úrovni.

Infraštruktúra:

Infraštruktúra je veľmi rozvinutá a jej rozvoj naďalej pokračuje. Na ostrove je cca 2 700 km kvalitných diaľnic s pevným povrchom a diaľničná sieť je spojená s pevninou 27km dlhým mostom do Saudskej Arábie s hraničným prechodom na umelom ostrove. Medzinárodné letisko v hlavnom meste je postavené od roku 1994 a postupne sa rozširuje. Bahrajn disponuje aj veľkým námorným prístavom so 14 kotviskami a 2 kontajnerovými prekladiskami. V roku 2009 bol uvedený do prevádzky nový prístav pre lode s hlbokým ponorom. Železnica nie je zavedená, avšak v súvislosti so schváleným projektom prepojenia krajín GCC železničnou sieťou, má dôjsť k výstavbe železničného prepojenia Bahrajnu so Saudskou Arábiou a Katarom. Inštalovaný výkon elektrární dosahuje 2 229 MW. V roku 2010 činila produkcia elektriny 13 756 GWh. Súčasná produkcia pokrýva spotrebu. Dopyt po elektrickej energii narastá ročne o 7,3 %, z tohto dôvodu vláda postupne rozširuje kapacitu elektrárne Dur. Na výrobe elektriny sa podieľajú tiež závody na odsolovanie morskej vody, ktoré celoštátnu potrebu sladkej vody zaisťujú z 2/3.

c) Členstvo v medzinárodných organizáciách a účasť v integračných procesoch

UN, UNESCO, UNIDO, IMF, WTO, WHO, ICAO, WIPO, GCC, GIC, AL

II. PODPORA OBCHODU A PODNIKANIA

a) Podnikateľská legislatíva

Systém riadenia zahraničného obchodu, inštitúcie, legislatívne normy:

Zahraničná obchodná činnosť krajiny je predovšetkým riadená kráľom krajiny, ministerstvom priemyslu a obchodu, a tiež bahrajnskou obchodnou a priemyselnou komorou. Komora a ministerstvo priemyslu a obchodu majú k dispozícii základné informácie o registrovaných firmách, ich kapitál, majiteľoch a obchodných zástupcoch, ale tiež informácie obecného obchodného charakteru.

Daňový systém, odvody:

Väčšina z mála daní v Bahrajne, sú dane nepriame. Prakticky jedinou priamou daňou je daň zo zisku naftárskych a petrochemických spoločností vo výške 46%, splatná v 12 splátkach nasledujúcich po príslušnom daňovom období. Z obvyklých daní nie je zavedená napr. daň z príjmu, DPH alebo darovacia daň. Sociálny systém (starobný dôchodok, invalidný dôchodok a vdovský dôchodok) zahŕňa 10% platu zo strany zamestnávateľa a 5% zo strany zamestnanca. Tento systém platí iba pre občanov Bahrajnu. Hlavné nepriame dane tvorí spotrebná daň vo výške 12%, ďalej daň z prenájmu realít vo výške 12% a daň z hotelového ubytovania, ktorá je 5%.

Výhody a nevýhody podnikania v krajine:

Na bahrajnskom trhu je potrebná mať miestneho partnera alebo zástupcu. V rámci monitorovania obchodnej činnosti je najvýhodnejšie mať v krajine stálu prítomnosť zamestnanca firmy. Zvýšenú pozornosť je nutné venovať obchodným zmluvám. Preniknutie do štruktúr štátnej a verejnej správy založenej na rodinných prepojeniach je jedným z najdôležitejších predpokladov pre získanie štátnych zákaziek. V krajine existuje niekoľko

rodinných firiem, ktoré získavajú rozhodujúce zákazky. Na tieto vplyvné firmy sú napojené veľké zahraničné spoločnosti.

Internetové stránky obsahujúce túto problematiku:

Economic Development Board - www.bahrainedb.com

Business friendly Bahrain - <http://www.bahrain.com/home.aspx>

Investičné odvetvia - www.bahrainedb.com/opportunity/economic.stm

b) Programy podpory zahraničného obchodu, technickej a finančnej pomoci, projekty regionálnej spolupráce

Bahrajn je zaradený medzi krajiny, kde chce EÚ podporovať rozvoj spolupráce v oblasti ekonomiky, obchodu, vedy a vzdelávania.

c) Verejné obstarávanie

Podmienky a pravidlá pri zadávaní verejných zákaziek - Tendre

Verejné zákazky do hodnoty 10 tis. dinárov (cca 26 tis. USD) sú zadávané jednotlivými štátnymi orgánmi v rámci ich pôsobnosti. Prípady nad tento limit riadi celoštátna komisia Tender Board, ktorá prijaté tendrové ponuky otvára po jednotlivých tendroch na svojich verejných zasadaniach. Tendre môžu byť tzv. lokálne (len pre domácich) alebo medzinárodné (aj pre zahraničné firmy), ďalej môžu byť otvorené alebo limitované (iba pre pozvaných účastníkov). Zahraničná firma, ak nie je zaregistrovaná, sa musí do 30 dní od udelenia tendru zaregistrovať. Zahraničnej firme je odporučené, aby mala pri účasti na verejných zákazkách miestneho partnera alebo zástupcu, ktorý bude schopný sledovať celý proces výberového konania (príprava tendru, jeho vypísanie, udelenie zákazky). Nie je však zákonom stanovené mať miestneho partnera alebo zástupcu. Oznámenie o vypísaných tendroch zverejňuje Tender Board na svojej webovej stránke www.tenderboard.gov.bh/index.aspx. Tu sú zverejnené tiež príslušné predpisy týkajúce sa štátnych zákaziek (v arabskom jazyku). V anglickom jazyku je základný zákon o štátnych zákazkách tzv. Legislative Decree No. 36/2002 (predpis 36/2002 na webovej stránke www.tenderboard.gov.bh/LawsPage.aspx).

d) Zmluvná základňa

Ekonomické a hospodárske zmluvy medzi SR a Bahrajnom

Na podpis je pripravená Dohoda o podpore a ochrane investícií, čaká sa na pripravenosť bahrajnskej strany podpísať ju.

V ekonomickej oblasti by mohla byť podpísaná dlho pripravovaná zmluva o voľnom obchode (FTA) medzi štátmi GCC a EÚ, ktorá by mohla ďalej posilniť a rozšíriť spoluprácu medzi krajinami GCC a EÚ.

III. INVESTÍCIE, ENERGETIKA, VEDA A VÝSKUM

a) Priame zahraničné investície:

Podmienky vstupu zahraničného kapitálu:

Prijateľnosť obchodného prostredia je pre zahraničných investorov veľmi výhodná. Podmienky pre investorov sú pomerne liberálne a daňovo výhodné. Neexistujú dane z príjmov spoločností a jednotlivcov. Pozemok je možné vlastniť iba vo vybraných lokalitách a

MINISTRY
OF FOREIGN AFFAIRS
OF THE SLOVAK REPUBLIC

MINISTÈRE
DES AFFAIRES ÉTRANGÈRES
DE LA RÉPUBLIQUE SLOVAQUE

MINISTERIO
DE RELACIONES EXTERIORES
DE LA REPUBLICA SLOVACA

МИНИСТЕРСТВО
ИНОСТРАННЫХ ДЕЛ
СЛОВАЦКОЙ РЕСПУБЛИКИ

وزارة
الشؤون الخارجية
الجمهورية السلوفاكية

斯洛伐克共和国的
外交部

maximálny podiel cudzieho kapitálu v podniku je u niektorých smerov obmedzený. Niektoré smery sú vyhradené len pre miestne subjekty.

PZI v Bahrajne:

K najväčším PZI patria investície do petrochemického sektoru a do miestnej hlinikárne. Priame zahraničné investície sa v roku 2009 prepadli, čo bolo spôsobené celosvetovou hospodárskou krízou. Bahrajn nie je výrazným vývozcom ropy, takže zvýšenie cien ropy v roku 2010 neprineslo ekonomické oživenie. Projekty, ktoré boli pozastavené v roku 2009 sú zväčša pozastavené aj v súčasnosti a nepredpokladá sa v najbližšej dobe výrazné zlepšenie z dôvodu udalosti "arabskej jari", ktoré postihlo Bahrajn v plnej miere.

Prílev PZI z teritória do SR a naopak:

Vzájomné priame zahraničné investície nie sú známe.

Odporúčané oblasti investovania:

Najperspektívnejšie odvetvia pre investície sú uvedené na webovej stránke štátnej agentúry na podporu zahraničných investícií a rozvoja národného hospodárstva tzv. Bahrain Development Board (www.bahriandb.com/opportunity/economic.stm). Veľké štátne alebo zmiešané podniky sú kótované na miestnej burze, zahraničný subjekt (mimo krajín GCC) môže vlastniť iba 49% týchto verejných akciových spoločností. Súčasná situácia v krajine a dopad nepokojov nevytvárajú vhodnú klímu pre investície.

b) Energetická politika krajiny

Energetický mix a energetická bezpečnosť:

Bahrajn má minimálne zásoby ropy a zemného plynu a je závislý na dodávkach zo Saudskej Arábie. Elektrickú energiu vyrába a tiež dováža zo Saudskej Arábie. V minulom roku bol zahájený proces prepojenia energetickej siete v rámci krajín GCC. V rámci spoločného projektu GCC sa plánuje výstavba jadrovej elektrárne v Saudskej Arábii.

c) Veda, výskum a vývoj, inovácie

Základná charakteristika, podiel nákladov v % HDP

V rámci vývojových aktivít sa Bahrajn vo svojom centre - Bahrain Centre for Studies and Research (BCSR) venuje riešeniu problémov verejného a súkromného sektoru v oblasti ekonomického rozvoja krajiny.

IV. ZAHRANIČNÝ OBCHOD KRAJINY

a) Dovozy a vývozy režim, obchodná prax

Liberalizácia dovozného a vývozného režimu, pokrytie zmluvami so SR, tarifné obmedzenia:

Dovoz do Bahrajnu podlieha colnej kontrole pri vstupe do krajiny. Niektoré druhy tovarov je zakázané dovážať ako napríklad tovar izraelského pôvodu, pornografický materiál. Na niektoré tovary je potrebné mať zvláštnu licenciu ako napríklad na alkohol, lieky a zbrane. SR nemá podpísané s Bahrajnom v tomto smere žiadne zmluvy. Dovozca musí byť registrovaný u ministerstva priemyslu a obchodu. Podmienky dovozu sú štandardizované podľa WTO, preto je nutné predložiť nasledovné dokumenty - osvedčenie o pôvode tovaru, konosament, baliace listy, Delivery order a doklad o poistení prepravy.

Colné sadzby, dovoznÉ/vÝvoznÉ licencie, clÁ, DPH, certifikÁcia, inšpekcia:

Pre vÁčšinu tovarov je stanovenÉ clo 5% vypočítané z hodnoty Cost Insurance Freight (CIF). U niektorých základných potravín, surovín a strojov pre priemyselnú výrobu je clo nulové. Na niektoré tovary sú aplikované vyššie sadzby cla ako napríklad na alkoholické nápoje 125%, tabak 100% a tiež na bravčové mäso. Daň z pridanej hodnoty nie je zavedená. Dovozy z USA a niektorých arabských krajín sú bez cla vzhľadom k uzatvoreným dohodám o voľnom obchode. U potravín sú vyžadované exportné certifikáty o zdravotnej nezávadnosti. U liekov je nutné povolenie od bahrajnskÉho ministerstva zdravotníctva. U niektorých tovarov je požadované prehlásenie výrobcu o zhode s miestnymi alebo medzinÁrodnými štandardmi.

b) Základná štatistika zahraničného obchodu

Porovnanie vývoja:

Bilancia bahrajnskÉho zahraničného obchodu je vÁčšinou aktívna. Značne je však ovplyvnená pohybom svetových cien ropy, pretože viac ako polovica vývozu pripadá na petrochemickú produkciu, pre ktorú sa veľká časť surovej ropy dovÁža.

Zahran ičnÝ obchod Bahrajnu za poslednÝch 5 rokov v mil. EUR

Rok	2006	2007	2008	2009	2010
VÝvozy	15543	17245	19216	16442	18453
Dovozy	6888	7583	8143	6527	8231

Zdroj: International Monetary Fund.

AktuÁlny vývoj zahraničného obchodu, odhad d'Álšieho vývoja:

Pokles vývozu bol v roku 2010 spôsobenÝ pretrvÁvajúcou zdržanlivosťou zahraničnÝch investorov, ktorí pozastavili niekoľko stavebnÝch projektov v dôsledku hospodÁrskej krízy v roku 2009. Pokles vývozu bol aj v roku 2011, ktorÝ bol však spôsobenÝ občianskymi nepokojmi v krajine. V prípade oživenia infraštruktúrnych projektov v roku 2012 bude perspektíva zahraničnÝch firiem v subdodÁvkach pre projekty bytovej výstavby, Źeleznice, integrovanej dopravy hlavnÉho mesta, výstavba novej Źeleziarne, v oblasti petrochemického sektoru (rozšÍrenie rafinÉrie, ropovodu, dodávky pre nové energetické kapacity a rekonštrukcia energetickÝch sietÍ).

c) Tovarová štruktúra zahraničného obchodu v členení vývoz/dovoz

Viac než 80,6% exportu predstavuje ropa a ropné produkty. K najdôležitejším položkám neropného priemyslu patria produkty miestnej hliníkárne, výrobky chemického priemyslu a dopravnÉ prostriedky. Dlhodobou najvýznamnejšou položkou dovozu sú ropa a ropné produkty, ktoré tvoria 53,1%. Ďalej to sú stroje a zariadenia vrátane elektrickÝch, výrobky chemického priemyslu, dopravnÉ prostriedky a základné kovy.

d) TeritoriÁlna štruktúra zahraničného obchodu vývoz/dovoz

Hlavným partnerom bahrajnskÉho vývozu je Saudská ArÁbia (3,3%), ktorá odoberÁ produkty z miestnej rafinÉrie výmenou za dodávky ropy. Vývoz Bahrajnu na rozdiel od jeho dovozu je silno diverzifikovaný kvôli tomu, Źe podiel surovej ropy na vývoze je minimÁlny. Bahrajn vyvÁža predovšetkým ropné produkty. Vývoz smeruje aj do krajín EÚ (2,8%), Japonska (2,4%), SpojenÝch arabskÝch emirÁtov (2,2%), Indie (1,9%), USA (1,6%), Kene (1,3%) a Južnej Kórei (1,3%). Hlavným dovozným partnerom je opäť Saudská ArÁbia (24,3%), ktorá dodáva Bahrajnu ropu pre miestnu rafinÉriu. NajvÁčším dovozcom z Európy je Francúzsko (9%), Nemecko (5%) a Veľká BritÁnia (4%). Ďalšími dovozcami sú USA (12,6%), Čína (8,1%), Brazília (6,2%), Japonsko (5,9%), Spojené arabské emirÁty (2,7%), Južná Kórea (2,7%), Švajčiarsko (2,7%) a India (2,6%).

e) Vývoj zahraničného obchodu so SR za posledných päť rokov (vývoz/dovoz)

Hlavné dovozné a vývozné komodity:

Vzájomná obchodná výmena medzi SR a Bahrajnom je v rámci GCC skoro najnižšia a spočíva najmä vo vývoze osobných automobilov a elektrických zariadení zo SR, nakoľko vývoz Bahrajnu do SR je zanedbateľný. Táto skutočnosť pozitívne ovplyvňuje obchodnú a platobnú bilanciu.

Dovozné komodity - hliník a predmety z hliníka,

Vývozné komodity - elektrické stroje a zariadenia, osobné vozidlá, stroje, mechanické zariadenia, svietidlá, športové potreby.

Vývoz a dovoz SR v tisíc. EUR

Rok	2006	2007	2008	2009	2010
vývozy	5165	3797	4352	2984	6503
dovozy	9	210	330	10	771

Zdroj: MH SR

Dôvody, ktoré negatívne resp. pozitívne ovplyvňujú vývoj zahraničného obchodu

Napriek veľkým možnostiam ekonomickej spolupráce pretrváva zo strany slovenských podnikateľských subjektov malý záujem o rozvoj hospodárskych vzťahov prameniacy pravdepodobne z neznalosti regiónu.

Perspektívy rozvoja vzájomnej obchodnej spolupráce:

Okrem surovej ropy na spracovanie sa do Bahrajnu najviac dovážajú strojárenské a elektrotechnické zariadenia, dopravné prostriedky, potraviny, chemikálie, železiarske výrobky a textil. Do SR sa istý čas dovážali aj oceľové laná pre energetický priemysel. Napriek skutočnosti, že za posledné roky Bahrajn navštívilo približne 3 tisíc podnikateľov zo SR, vzájomná obchodná výmena je zanedbateľná, čo svedčí o nízkej úspešnosti našich podnikateľských subjektov pri uzatváraní kontraktov.

V. MARKETINGOVÁ STRATÉGIA

a) Obchodné zvyklosti v teritóriu

Pri obchodnom jednaní je najpodstatnejší osobný kontakt medzi stranami. Bez vzájomného kontaktu je veľmi ťažké očakávať získanie dôvery ale i významnejšieho pokroku pri jednaní na strane bahrajnského partnera. Aj pri už prebiehajúcim obchode je vhodné organizovať priebežné osobné stretnutia obchodných partnerov. Pri jednaní o zastupovaní firmy je veľmi dôležité zväziť, či je bahrajnský partner skutočne schopný a ochotný sa zastupovaniu firmy dostatočne venovať.

Balenie, doprava, značenie tovaru:

Zvláštnu pozornosť treba venovať označeniu tovaru dátumom výroby a dátumom spotreby (pri potravinách), ktoré musia byť v arabskom jazyku a natlačené na obale výrobku (nie na samostatnej nálepke). Spotrebný tovar musí mať obal, ktorý informuje o vlastnostiach výrobku a jeho použitie v arabskom jazyku. Tovar musí byť označený krajinou pôvodu, menom výrobcu a musí byť tiež uvedená váha.

b) Vyhodnotenie odbytových možností SR

Analýza dovozu max. 10 hlavných tovarových skupín podľa miestnych štatistík

Dlhodobou najvýznamnejšou položkou dovozu sú ropa a ropné produkty, stroje a zariadenia vrátane elektrických, ďalej výroby chemického priemyslu, dopravné prostriedky, základné kovy a výrobky z nich.

Analýza odbytových možností, definícia možnosti spolupráce v oblasti exportu SR:

Slovenské podnikateľské subjekty majú šancu sa zúčastňovať verejných tendrov, ktoré sú vypísané pre subdodávateľov verejných zákaziek pre stavebné projekty. Ďalej sú tu možnosti v oblasti stavebných projektov a to hlavne v projektovej činnosti a dodávkach stavebných materiálov a techniky, elektrotechniky, sociálnych a zabezpečovacích systémov. Dodávky materiálov a súčiastok v rámci projektov rozvoja železničnej siete a infraštruktúry. Možnosť vývozu ornej pôdy zo SR.

c) Marketingová stratégia pri vývoze do teritória

Dovozné spoločnosti, obchodní zástupcovia, distribučný systém:

Distribúcia dovážaného tovaru je možná pomocou obchodného zastúpenia, miestnym dovozcom ale aj spoločným podnikom s podielom miestneho kapitálu alebo pobočkou zahraničnej firmy pokiaľ má miestneho sponzora. Distribučné a predajné kanály ovládajú veľké miestne rodinné firmy v spolupráci s regionálnymi a nadnárodnými firmami. Obchodné zastupovanie upravuje zákon 10/92, tzv. "Commercial Law" v znení neskorších doplnení (zákon 8/1998 a 49/2002). Obchodný zástupca môže byť bahrajnský občan alebo spoločnosť, ktorá je z časti vlastnená bahrajnským subjektom. Zákon rozlišuje 2 formy obchodného zastupovania. tzv. "commission agency" a "commercial representation". Pri prvej forme predáva agent tovar pod svojím menom na účet zastúpeného a za svoje služby dostáva províziu (maloobchod). V druhom prípade zastupuje agent zahraničnú spoločnosť a jedná pod jej menom.

Formy obchodného podnikania (Podmienky zriadenia spoločnosti):

Spoločný podnik alebo inú podnikovú formu je nutné zaregistrovať v obchodnom zozname ministerstva priemyslu a obchodu. Informácie ohľadne obchodného a investičného prostredia sú uvedené na web stránke Bahrain Development Board. Procesu registrácie napomáha tzv. Bahrain Investment Center (registračné miesto - podávanie žiadostí o registráciu nového obchodného subjektu), ktoré vytvorilo ministerstvo priemyslu a obchodu. Právne formy novo zaregistrovanej organizačnej jednotky môže byť akciová spoločnosť (min. kapitál 1 mil. bahrajnských dinárov u verejných akciových spoločností a 250 tis. u uzavretých), spoločnosť s ručením obmedzeným (min. dvaja spoločníci a min. podiel 20 tis. dinárov), pobočka (branch office), alebo reprezentačná kancelária. Väčšina zvolených aktivít umožňuje 100% podiel zahraničného subjektu.

Možnosti získania informácií o spoločnosti a miestnom trhu:

Základné informácie poskytuje bahrajnská obchodná a priemyselná komora a ministerstvo priemyslu a obchodu. Veľké možnosti prezentácie lokálnych alebo zahraničných firiem poskytujú v Bahrajne výstavy a veľtrhy usporiadané na výstavisku The Bahrain International Exhibition Center (BIEC).

Platobné podmienky:

Najčastejšie platobné podmienky sú akreditív alebo dokumentárne inkaso.

Spôsoby riešenia sporov:

Vzhľadom k odlišnému právnomu systému v krajine a nákladovosti súdnych procesov sa doporučuje urovnať prípadné spory dohodou strán. Ak táto forma nie je možná, je nevyhnutné riešiť spor prostredníctvom súdu alebo arbitráže.

d) Praktické informácie pre exportéra a importéra

Vízové formality, režim vstupu a pobytu:

Napriek opakovaným prosbám slovenskej strany, Bahrajn doposiaľ nepriakreditoval pre SR žiadny zo svojich zastupiteľských úradov v Európe. O víza je možné požiadať na zastupiteľskom úrade v Berlíne alebo prostredníctvom cestovných kancelárií. Ceny sú však značne predražené. Existuje veľa druhov vstupných víz (72 hodinové turistické, pobytové, pracovné, víza pre vlastníkov nehnuteľností v krajine). Podrobnosti o bahrajnských vízach sú uvedené na internetových adresách : www.bahrainembassy.org/visareq.html a www.bahrainguide.org/BG1/visas.html.

Doprava a odporúčané dopravné spojenia:

Do Bahrajnu sa väčšinou lieta cez katarskú Dohu alebo cez Spojené Arabské Emiráty - Dubai, AbuDhabi.

Sviatky a voľné dni (nevhodné na pracovné rokovania)

Pevnými štátnymi sviatkami sú 1. január a 16. december, ostatné sviatky sú pohyblivé. Najvýznamnejšími dvoma obdobiami pohyblivých sviatkov sú svätý mesiac ramadán a púť do Mekky. Pracovná doba je od nedele do štvrtka, u niektorých firiem i v piatok dopoludnia, maximálne ale 40 hodín počas 5 pracovných dní v týždni. Zvyčajná predajná doba je od 8:00 -13:00 a od 15:00 – 18:00 hod., od nedele do piatku. Väčšie predajne mávajú otvorené aj neskoro večer a v sobotu dopoludnia.

Dôležité telefónne čísla:

Predvoľba pre Bahrajn je +973

polícia – 999

informácie o miestnych telefónnych číslach – 181

informácie o medzinárodných telefónnych číslach – 191

medzinárodné telefonické hovory – 151

informácie o leteckých spojoch – 325555

obecné informácie – 881111

Príloha 1

Zoznam kontaktov a webových stránok:

Bahrain International Exhibition Center

P.O.Box 11644 Manama - Bahrain
tel: + 973 17-550111
fax: + 973 17-553447
e-mail: biec@batelco.com.bh
web: www.bahrainexhibitions.com

Bahrain Ministry of Industry and Commerce

Building 240, Road 1704, Block 317
P.O.Box 5479 Manama - Bahrain
tel: + 973 1757-4871
fax: + 973 1753-0730
e-mail: bsmd@moic.gov.bh, info@qcci.org
web: www.moic.gov.bh

Bahrain Customs

P.O.Box 15 Manama - Bahrain
tel: + 973 1772-5333
fax: + 973 1772-7556
e-mail: customs@batelco.com.bh
web: www.bahraincustoms.gov.bh

Veľvyslanectvo Slovenskej republiky v Kuvajte

Block 2, Street 16, Villa 22, 131 23 Area Surra, Kuvajt
Tel.: +965 253 53 893, +965 253 53 895
Fax: +965 253 53 894
Mobil: +965 99881987
e-mail: emb.kuwait@mzv.sk

Úradné hodiny: nedeľa až streda 08:30 – 16:30, štvrtok 08:30 - 14:00

Stránkové hodiny vízového a konzulárneho oddelenia: pondelok, streda 10:00 – 13:00

Bahrajnská agentúra na podporu investícií (EDB) - www.bahrainedb.gov.bh
Veľtrhové výstaviisko v Maname - www.bahrainexhibitions.com
Bahrajnská colná správa (Bahrain Customs) - www.bahraincustoms.gov.bh
Všeobecné a ekonomické informácie - www.bahrain.gov.bh
Bahrajnská obchodná a priemyselná komora - www.bahrainchamber.org.bh
Bahrajnská colná správa - www.bahraincustoms.gov.bh
Bahrajnská firemná databáza - www.bahrainchamber.org.bh/eng/members.htm

